

Nota: Oproep om het universeel karakter van de mensenrechten en de onafhankelijkheid van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te respecteren

---

10 maart 2026

De ministers van Buitenlandse Zaken van de 46 lidstaten van de Raad van Europa zijn uitgenodigd op 14-15 mei 2026 om samen een politieke verklaring aan te nemen over het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, migratie en veiligheid. 27 van de 46 lidstaten, waaronder België, deden een aantal voorstellen in een Gezamenlijke Verklaring die op gespannen voet staan met het universeel karakter van mensenrechten en de rechtsstaat. In deze nota roepen Myria en het FIRM de federale regering op om geen stappen te ondernemen die de mensenrechten van bepaalde groepen mensen bedreigen en om de onafhankelijkheid van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te respecteren.

Inhoud

1. Context	2
2. België's internationale verplichtingen en engagementen op vlak van mensenrechten	3
2.1. Internationale verplichtingen.....	3
2.2. Engagements aangegaan door de Belgische regering	4
3. Relatie tussen het EHRM en de lidstaten & rechtspraak van het EHRM in uitwijzingszaken	5
3.1. Het subsidiariteitsbeginsel en de ruime beoordelingsmarge	6
3.2. De rechtspraak van het EHRM over artikel 8 EVRM met betrekking tot de uitwijzing van vreemdelingen die veroordeeld zijn voor ernstige misdrijven.....	7
3.3. De rechtspraak van het EHRM over artikel 3 EVRM	8
4. Risico's voor mensenrechten en rechtsstaat	9
4.1. Het ondermijnen van het universeel karakter van mensenrechten	9
4.2. De uitholling van verschillende grondrechten	11
4.3. Een aanval op de rechtsstaat.....	11
5. Conclusie	12

1. Context

Op 22 mei 2025 publiceerden negen Europese regeringsleiders een open brief over de uitzetting van vreemdelingen die veroordeeld zijn voor misdrijven.¹ In de brief wordt kritiek geuit op het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM). Het Hof zou het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) te ruim interpreteren, waardoor Staten belemmerd worden om personen met een buitenlandse nationaliteit die veroordeeld zijn voor strafbare feiten, uit te wijzen.

Hoewel het Regeerakkoord van januari 2025 het belang benadrukt dat de federale regering hecht aan mensenrechtenverdragen en in het bijzonder aan het EVRM,² werd de brief ook ondertekend door de Belgische premier, Bart De Wever.

Als reactie daarop, riepen zes Belgische mensenrechteninstellingen, waaronder Myria en het FIRM, de federale autoriteiten op om expliciet hun steun aan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en het EVRM te herbevestigen.³ De Raad van Europa publiceerde ook een FAQ en een *factsheet* over migratie. Daaruit blijkt dat slechts een fractie van de rechtspraak van het EHRM over migratie gaat (slechts 2%) en het Hof zich in die zaken heel terughoudend opstelt, waardoor Staten zeer zelden veroordeeld worden voor mensenrechtenschendingen in migratiezaken (slechts in 6% van die 2%, zie 3.1.).⁴

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa nodigde de ministers van Justitie van de 46 lidstaten van de Raad van Europa uit voor een informele bijeenkomst over deze kwestie op 10 december 2025. In de conclusies van deze bijeenkomst spraken de 46 landen af om een politieke verklaring te ontwerpen. De verklaring moet bevestigen dat *“iedereen die onder de jurisdictie van lidstaten valt, daadwerkelijk kan genieten van de rechten en vrijheden die door het EVRM worden gewaarborgd”*, terwijl ook rekening moet gehouden worden met de bestaande uitdagingen op het vlak van migratie en veiligheid.⁵

De politieke verklaring zou aangenomen worden op de vergadering van het Comité van Ministers te Chisinau in mei 2026.⁶ De Stuurgroep voor mensenrechten van de Raad van Europa (CDDH) bereidt input voor deze politieke verklaring voor, tijdens drie meetings, respectievelijk in januari, februari en maart 2026.

---

¹ [Open brief van negen regeringsleiders](#), 22 mei 2025.

² [Federaal Regeerakkoord 2025-2029](#), p.190-191, 194.

³ FIRM, Myria, Unia, IGVM, CTRG, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting [Oproep van zes mensenrechteninstellingen: respecteer de onafhankelijkheid van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens](#), 27 mei 2025.

⁴ Council of Europe. Division on Migration and Refugees, [European Court of Human Rights and Migration: Frequently Asked Questions](#), 14 oktober 2025, update op 12 februari 2026; Council of Europe, [75 years of the European Convention on Human Rights. Focus on: Immigration](#), januari 2026.

⁵ [Informal Ministerial Conference, Conclusions](#), 10 december 2025 [vrije vertaling].

⁶ Council of Europe, [Migration challenges: Council of Europe ministers call for political declaration on rights](#), 10 december 2025.

Naast de conclusies van de informele bijeenkomst op 10 december, namen 27 van de 46 lidstaten diezelfde dag een “Gezamenlijke Verklaring” aan die veel kritischer is voor het Europees Hof en het Verdrag.⁷ De verklaring bouwt verder op de open brief van 22 mei 2025 en stelt voor om “een juist evenwicht” te vinden “tussen de individuele rechten en belangen van migranten enerzijds en het zwaarwegende publieke belang om vrijheid en veiligheid te beschermen in onze maatschappij anderzijds”.⁸ Het initiatief van 9 EU-regeringsleiders vond in enkele maanden tijd steun bij 27 lidstaten van de Raad van Europa (waaronder 19 EU-landen). De Gezamenlijke Verklaring werd ook ondertekend door België, vertegenwoordigd door de minister voor Asiel en Migratie.

Myria en het FIRM betreuren dat België deze verklaring ondertekende, aangezien deze verschillende elementen bevat die bijzonder zorgwekkend zijn voor de mensenrechten en de rechtsstaat en indruist tegen de internationale verplichtingen van België. Kritiek geven op de rechtspraak van het EHRM is natuurlijk toegestaan, maar de Gezamenlijke Verklaring bevat verschillende elementen die niet gebaseerd zijn op een correcte weergave van de rechtspraak van het Hof. Dit wordt hieronder geduid (punt 3).

2. België’s internationale verplichtingen en engagementen op vlak van mensenrechten

De inhoud van de Gezamenlijke Verklaring druist in tegen de internationale verplichtingen die op België rusten en staan haaks op recente engagementen aangegaan door de Belgische Staat en de huidige federale regering.

2.1. Internationale verplichtingen

Onder bepaalde voorwaarden kunnen vreemdelingen die ernstige misdrijven begingen, verwijderd worden van het grondgebied. Dat kan ook in België en dat gebeurt ook daadwerkelijk. Met de Gezamenlijke Verklaring wil men mogelijke juridische drempels voor dergelijke uitwijzingen verlagen. Er wordt daarom voorgesteld om in bepaalde gevallen het toepassingsgebied van het verbod op foltering en onmenselijke behandeling (artikel 3 EVRM) te beperken “tot de meest ernstige kwesties” en de bescherming voor het privé- en gezinsleven (artikel 8 EVRM) minder zwaar te laten doorwegen. De rechten waaraan men wil raken liggen echter niet alleen vast in het EVRM, maar liggen ook verankerd in andere internationale verdragen, waaraan België gebonden is.

Het verbod op foltering en onmenselijke behandeling ligt ook verankerd in het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten,⁹ het Verdrag tegen

---

⁷ [Joint Statement to the Conference of Ministers of Justice of the Council of Europe](#), 10 december 2025.

⁸ Ibid. [vrije vertaling].

⁹ Artikel 7 [International Covenant on Civil and Political Rights](#).

foltering¹⁰ en het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie¹¹. Het verbod op foltering en onmenselijke behandeling maakt bovendien deel uit van het internationaal dwingend recht, waar zelfs verdragen niet kunnen van afwijken.¹² Het is een absoluut recht: het is zo essentieel dat er nooit een uitzondering op mag gemaakt worden.

Het verbod om iemand (terug) te sturen naar een Staat waar deze aan foltering of onmenselijke behandeling dreigt blootgesteld te worden, kortweg **het non-refoulement beginsel**, ligt in verschillende vormen verankerd in het Verdrag tegen foltering,¹³ het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van personen tegen gedwongen verdwijning,¹⁴ het Internationaal Vluchtelingenverdrag,¹⁵ en het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie.¹⁶ Als onderdeel van het verbod op foltering en onmenselijke behandeling, heeft het eveneens een absoluut karakter, waarop geen uitzonderingen toelaatbaar zijn.¹⁷

Het **recht op eerbied voor het privé- en gezinsleven** wordt eveneens gewaarborgd door het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten¹⁸ en het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie¹⁹.

Deze verschillende internationale verplichtingen kunnen niet ongedaan worden gemaakt door een andere interpretatie van diezelfde rechten vastgelegd in het EVRM.

2.2. Engagementen aangegaan door de Belgische regering

In 2023 ondertekende België **de Verklaring van Reykjavik**, waarmee het zijn “*onwrikbare engagement [bevestigt] voor het Verdragssysteem als mechanisme ter bevordering van vrede en stabiliteit in Europa en voor de kernwaarden van de Raad van Europa: mensenrechten, democratie en de rechtsstaat*”.²⁰ De Verklaring benadrukt dat de toegenomen uitdagingen op vlak van migratie “*binnen de bestaande kaders van de Raad van Europa*” aangepakt moeten worden.²¹

¹⁰ Artikel 1,2 & 16 [Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment](#).

¹¹ Artikel 4 [Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie](#).

¹² Artikel 53 [Vienna Convention on the Law of Treaties](#); International Court of Justice, [Questions relating to the Obligation to Prosecute or Extradite \(Belgium v. Senegal\)](#), Judgement, I.C.J. Reports 2012, §99.

¹³ Artikel 3 [Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment](#).

¹⁴ Artikel 16 [International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance](#).

¹⁵ Artikel 33 [International Convention relating to the Status of Refugees](#).

¹⁶ Artikel 19.2 [Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie](#).

¹⁷ OHCHR, [The principle of non-refoulement in international human rights law](#).

¹⁸ Artikel 17 [International Covenant on Civil and Political Rights](#).

¹⁹ Artikel 7 [Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie](#).

²⁰ Raad van Europa, [Verklaring van Reykjavik](#), 2023, p.18 [vrije vertaling]. Gelijkaardige engagement zijn opgenomen in eerdere verklaringen aangenomen binnen de schoot van de Raad van Europa, zie: [Verklaring van Interlaken](#), 2010; [Verklaring van Izmir](#), 2011; [Verklaring van Brighton](#), 2012; [Verklaring van Brussel](#), 2015; [Verklaring van Kopenhagen](#), 2018.

²¹ Raad van Europa, [Verklaring van Reykjavik](#), 2023, p.7 [vrije vertaling].

Met het ondertekenen van de Gezamenlijke Verklaring lijkt België drie jaar later terug te komen op dit “*onwrikbare engagement*” en worden de uitdagingen op vlak van migratie net wél aangehaald als reden om de interpretatie van de bepalingen van het EVRM aan te passen.

Nochtans vormt het beschermen en promoten van mensenrechten een belangrijk onderdeel van de beleidslijnen uitgezet door de federale regering. Het federaal regeerakkoord benadrukt dat België mensenrechtenverdragen promoot en herhaalt specifiek het belang van het EVRM.²² De beleidsnota Buitenlandse Zaken van januari 2026 benadrukt: “*Het internationaal recht is en blijft ons kompas (...) Het actief bevorderen van onze waarden, en met name van de mensenrechten, moet behouden blijven en ook binnen een Europees kader worden voortgezet*”.²³ De beleidsnota Justitie van januari 2026 benadrukt opnieuw dat België zicht blijft “*inzetten voor de versterking van de effectieve werking van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), als hoeksteen van de fundamentele rechten in Europa*”.²⁴

Myria en het FIRM verwelkomen dit duidelijk engagement van de federale regering en roepen op om dit engagement en de internationale verplichtingen te respecteren.

3. Relatie tussen het EHRM en de lidstaten & rechtspraak van het EHRM in uitwijzingszaken

De ondertekenaars van de Gezamenlijke Verklaring van 10 december 2025 stellen dat aanpassingen nodig zijn opdat het Verdragssysteem het hoofd zou kunnen bieden aan de huidige uitdagingen op het vlak van migratie en veiligheid.²⁵

Nadat we stilstaan bij de principes die de relatie tussen het EHRM en de lidstaten bepalen (subsidiariteitsbeginsel en beoordelingsvrijheid), gaan we dieper in op twee genoemde uitdagingen, namelijk de rechtspraak van het EHRM over artikel 8 in uitwijzingszaken van vreemdelingen die veroordeeld zijn voor ernstige misdrijven enerzijds en de rechtspraak over artikel 3 anderzijds.²⁶

---

²² [Federaal regeerakkoord 2025-2029](#), p. 190, 194.

²³ [Beleidsnota Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Ontwikkelingssamenwerking](#), DOC 56-1282/006, 26 januari 2025, p.4, 9, zie ook p. 32.

²⁴ [Beleidsnota Justitie 2026](#), DOC 56-1282/017, 22 januari 2026, p.63.

²⁵ [Joint Statement to the Conference of Ministers of Justice of the Council of Europe](#), 10 december 2025 [vrije vertaling].

²⁶ Dit onderdeel werd onder andere mede gebaseerd op het expertenrapport van de Universiteit Gent van 18 februari 2026, ‘[Hoe streng is het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in migratiezaken?](#)’.

3.1. Het subsidiariteitsbeginsel en de ruime beoordelingsmarge

De kritiek van de regeringsleiders komt er in essentie op neer dat de rechtspraak van het EHRM over de artikelen 3 en 8 EVRM onvoldoende ruimte biedt om de gewenste migratiepolitiek te voeren.

Zoals ook in de Gezamenlijke Verklaring wordt aangehaald, werkt het Hof volgens een algemeen principe van subsidiariteit. Het uitgangspunt is steeds dat de nationale autoriteiten beter geplaatst zijn om concrete zaken te beoordelen in het licht van het EVRM, en daarbij een zekere beoordelingsvrijheid hebben. Het Hof zal slechts nagaan of deze nationale beoordeling in overeenstemming is met de mensenrechtenstandaarden van het EVRM. Bovendien zal het Hof pas kunnen worden gevat wanneer alle nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput.²⁷ Deze principes worden dermate belangrijk geacht dat zij in 2021 werden bevestigd en formeel opgenomen in de preambule van het EVRM.²⁸ In de specifieke context van migratie is het vaste rechtspraak van het Hof dat de lidstaten het soevereine recht behouden om te bepalen wie het recht heeft hun grondgebied te betreden of daar te verblijven.²⁹

Deze principes reflecteren ook in de statistieken van de rechtspraak van het EHRM:

- In de voorbije 10 jaar heeft het Hof meer dan 430.000 verzoekschriften behandeld.
- Slechts 2% (of 7.387 verzoekschriften) daarvan hadden betrekking op migratie.
- Van deze 2% werd slechts in 6% van de gevallen (of 450 verzoekschriften) tot een schending besloten door het Hof.
- Van de 53.194 verzoekschriften die op 1 januari 2026 bij het Hof in behandeling waren, had slechts 1,5% (of 870 verzoekschriften) betrekking op migratie.³⁰

In de overgrote meerderheid van de gevallen zal het Hof dus niet tussenkomen en blijft de beoordeling van de nationale autoriteiten overeind.³¹

²⁷ Zie bijvoorbeeld EHRM, *M.A. t. België*, nr. 19656/18, 27 oktober 2020, §55: door afstand te doen van een asielaanvraag is het onmogelijk voor de Belgische autoriteiten om de geloofwaardigheid ervan te onderzoeken, en kan het Hof niet rechtstreeks voor deze elementen worden gevat.

²⁸ “Bevestigend dat de Hoge Verdragsluitende Partijen, in overeenstemming met het beginsel van subsidiariteit, de primaire verantwoordelijkheid hebben de rechten en vrijheden die in dit Verdrag en de Protocolen daarbij zijn omschreven te waarborgen en dat zij daarbij over een beoordelingsmarge beschikken, die onderworpen is aan het toezicht door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens zoals opgericht in dit Verdrag”

²⁹ Zie bvb. EHRM, *Sahiti t. België*, nr. 24421/20, 9 oktober 2025, §77 (m.b.t. de lange duurtijd van een 9ter-verblijfsaanvraag); EHRM, *De Souza Ribeiro t. Frankrijk*, 22689/07, 13 december 2012, §77; EHRM, *F.B. t. België*, 47836/21, 6 maart 2025, §69 (m.b.t. de leeftijdsbeoordelingsprocedure).

³⁰ Council of Europe, [75 years of the European Convention on Human Rights. Focus on: Immigration](#), januari 2026.

³¹ Voor een overzicht van de voornaamste arresten waar wél een schending werd bevonden kan worden verwezen naar het expertenrapport van de Universiteit Gent van 18 februari 2026, [‘Hoe streng is het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in migratiezaken?’](#).

3.2. De rechtspraak van het EHRM over artikel 8 EVRM met betrekking tot de uitwijzing van vreemdelingen die veroordeeld zijn voor ernstige misdrijven

Het recht op eerbiediging van het gezins-, familie- en privéleven, beschermd door artikel 8 EVRM, houdt een essentiële garantie in: dat relaties tussen familieleden of de relaties die men heeft opgebouwd binnen een gemeenschap niet worden verstoord, tenzij dwingende redenen dergelijk ingrijpende maatregel op dit fundamenteel recht rechtvaardigen. De bescherming die geboden wordt door artikel 8 EVRM is dus niet absoluut. Nationale autoriteiten mogen maatregelen nemen die een inmenging vormen op het familie- of privéleven van een individu. Wel moet er telkens een belangenafweging gemaakt worden, waarbij men moet nagaan of de impact van de maatregel die men wil nemen proportioneel is aan het doel ervan.

In de Gezamenlijke Verklaring wordt gesteld dat artikel 8 EVRM de lidstaten verhindert om personen uit te wijzen die veroordeeld zijn voor ernstige misdrijven wanneer zij sterke sociale, culturele en familiale banden hebben op het grondgebied. De 27 ondertekende lidstaten van de Gezamenlijke Verklaring vragen dan ook om de belangenafweging onder artikel 8 te herbalanceren, waarbij meer gewicht wordt toegekend aan de ernst van het misdrijf en minder aan het sociale, culturele en familiale leven van de vreemdeling.

In zaken waar artikel 8 EVRM wordt ingeroepen, zien we echter dat het Hof zich doorgaans eerder beperkt tot een procedurele toetsing. Het Hof zal nagaan of de nationale autoriteiten een degelijke belangenafweging hebben uitgevoerd, maar zal zijn eigen beoordeling van de feiten niet in de plaats stellen.³² Enkel wanneer de nationale autoriteiten de beslissing niet voldoende motiveren of de proportionaliteit slechts oppervlakkig beoordelen, zal het Hof besluiten tot een schending van artikel 8.³³

Uit de rechtspraak van het Hof blijkt dat het de bezorgdheid van de lidstaten om hun bevolking te beschermen tegen ernstige criminaliteit respecteert. Het Hof erkent *a priori* dan ook het soevereine recht van de lidstaten om personen uit te wijzen die veroordeeld zijn voor criminele feiten, zolang de uitwijzing proportioneel is en de nodige procedurele waarborgen in acht worden genomen. Het Hof oordeelde daarbij zelfs dat het feit dat

³² Zie bij wijze van voorbeeld EHRM, *Savran t. Denemarken*, nr. 57467/15, 1 oktober 2019; EHRM, *Ndidi t. Verenigd Koninkrijk*, nr. 41215/14, 14 september 2017; EHRM, *Levakovic t. Denemarken*, nr. 7841/14, 23 oktober 2018.

³³ Dit was bijvoorbeeld het geval in de zaak *Makdoudi*, waar België veroordeeld werd wegens een schending van artikel 8 EVRM (EHRM, *Makdoudi t. België*, nr. 12848/15, 18 februari 2020). De zaak ging over de uitwijzing van een Tunesische man die veroordeeld werd voor (o.a.) poging tot moord. Hij had een Belgische partner en een minderjarig Belgisch dochtertje. De veroordeling door het EHRM was echter niet gebaseerd op het feit dat de betrokken persoon te sterk verankerd was op het Belgische grondgebied, maar wel op het feit de Belgische autoriteiten consistent weigerden om het familieleven op het Belgisch grondgebied in aanmerking te nemen bij de belangenafweging van de uitwijzingsbeslissing. (897). Het Hof kon daarom niet anders dan een schending van artikel 8 EVRM vaststellen.

iemand geboren is in een lidstaat, die persoon geen absoluut recht verschaft om niet te worden uitgewezen.³⁴

3.3. De rechtspraak van het EHRM over artikel 3 EVRM

Wat de toepassing van artikel 3 EVRM betreft wordt in de Gezamenlijke Verklaring om duidelijkheid gevraagd over onmenselijke en vernederende behandelingen. Volgens de ondertekenaars van de Verklaring, zou artikel 3 lidstaten niet mogen verhinderen om proportionele beslissingen te nemen in uitwijzings- of uitleveringsdossiers.

Artikel 3 EVRM reflecteert één van de meest fundamentele aspecten van de menselijke waardigheid. Het Hof is dan ook zeer duidelijk: het verbod op foltering, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing heeft een absoluut karakter en beschermt bijgevolg iedereen, inclusief wie criminele feiten heeft gepleegd. Er kan geen enkele rechtvaardigingsgrond bestaan om iemand tóch te onderwerpen aan foltering of een onmenselijke of vernederende behandeling, en dit ook in de meest moeilijke omstandigheden, ongeacht het gedrag van de betrokken persoon.³⁵

Daartegenover staat dat er een hoge drempel gehanteerd wordt alvorens een bepaalde behandeling binnen het toepassingsgebied van artikel 3 EVRM valt. Er is een zeker niveau van ernst vereist, waarbij er ernstige redenen moeten bestaan om aan te nemen dat iemand een reëel risico loopt op een dergelijke behandeling bij een verwijdering.

Een algemene veiligheidssituatie in een bepaald land zal bijvoorbeeld slechts in de meest extreme gevallen kunnen leiden tot een schending van artikel 3.³⁶ Op vlak van

³⁴ EHRM, *Kaya t. Duitsland*, nr. 31753/02, 28 juni 2007: deze zaak betrof een twintigjarige jongeman die Duitsland werd uitgezet nadat hij veroordeeld was voor (o.a.) poging tot mensenhandel en zware slagen en verwondingen. Het feit dat de betrokken persoon geboren was in Duitsland en daar zijn hele leven had gewoond, zijn ouders daar al meer dan dertig jaar woonden, het hele gezin een verblijfsrecht van onbepaalde duur had en hij na de veroordeling gehuwd was en een kind had gekregen, belette niet dat de beslissing tot uitzetting proportioneel werd bevonden, gezien de ernst van de feiten.

In *Üner t. Nederland* was de betrokken persoon veroordeeld voor doodslag. Hij was op twaalfjarige leeftijd naar Nederland verhuisd met zijn kerngezin, en had een Nederlandse partner en minderjarige kinderen (6 en 1,5 jaar oud). Ook hier vond het Hof dat de beslissing tot uitzetting voldoende proportioneel was (EHRM, *Üner t. Nederland*, nr. 46410/99 18 oktober 2006).

In een recentere Deense zaak werd geen schending gevonden van artikel 8 EVRM bij de uitzetting van iemand die veroordeeld was voor enkele overvallen, hoewel de betrokken persoon het grootste deel van zijn leven in Denemarken had gewoond (EHRM, *Levakovic t. Denemarken*, nr. 7841/14, 23 oktober 2018).

Deze beperkte controle van het EHRM werd in verschillende publicaties van Myria bekritiseerd (zie bvb. Myria, [jaarverslag 2022, katern terugkeer, detentie en verwijdering](#)).

³⁵ Zie bvb. EHRM, *Trabelsi t. België*, nr. 140/10, 4 september 2014, §117.

³⁶ Zo oordeelde het Hof recent nog dat de veiligheidssituatie in Libië niet van die aard is dat het een uitwijzing verhindert (EHRM, *A.A. t. Zweden*, nr. 4677/20, 13 oktober 2023). Het Hof kwam tot een gelijkaardige conclusie m.b.t. Tsjetsjeense terroristen in Rusland (EHRM, *R. t. Frankrijk*, nr. 49857/20, 30 augustus 2022). In *M.E. t. Zweden* werd aangegeven dat iemand zijn seksuele oriëntatie kon verbergen in geval van een tijdelijke passage door Libië (EHRM, nr. 71398/12, 26 juni 2014). In *Sufi & Elmi t. VK* werd wel geoordeeld dat een terugkeer naar Somalië een schending uitmaakte van artikel 3 EVRM – een regio waarvoor het CGVS op dat ogenblik consequent de subsidiaire beschermingsstatus toepaste (EHRM, nr. 8319/07 & 11449/07).

detentieomstandigheden hanteert het Hof een hoge drempel³⁷, net als in (strafrechtelijke) uitleveringsdossiers.³⁸ Het EHRM spreekt zich niet uit over een internationale beschermingsnood, noch legt het een excessieve bewijslast op de schouders van de lidstaten.³⁹

Artikel 3 EVRM impliceert een rigoureuus onderzoek naar een potentiële schending vóór een effectieve verwijdering, ondersteund door betrouwbaar bewijsmateriaal.⁴⁰ De zaken waarin België de laatste jaren veroordeeld werd, hadden doorgaans betrekking op dit procedureel aspect. Zo werd het ontbreken van een onderzoek en een gebrek aan daadwerkelijke toegang tot de asielprocedure bekritiseerd⁴¹, evenals een weigering om nieuwe documenten te onderzoeken die potentieel wijzen op een behandeling in strijd met artikel 3⁴², of nog een gebrek aan het bekomen van diplomatieke garanties⁴³.

Uit het voorgaande blijkt dat het EHRM zich in realiteit bijzonder terughoudend opstelt in de toetsing van nationale beslissingen aan de verdragsrechtelijke bepalingen.

4. Risico's voor mensenrechten en rechtsstaat

De suggesties gemaakt in de Gezamenlijke Verklaring houden grote risico's in voor mensenrechten en rechtsstaat. Dit wordt hieronder geduid.

4.1. Het ondermijnen van het universeel karakter van mensenrechten

De eerste zin van de Gezamenlijke Verklaring stelt dat alle ondertekenende Staten hun sterke geloof in mensenrechten bevestigen. Daarna wordt echter voorgesteld om voor

³⁷ Het EHRM trok de grens bij de detentieomstandigheden van asielzoekers in Griekenland: extreem politiegeweld, drinken uit toiletten, 1 bed voor 14-17 personen, 145 personen opgesloten in 110m², onvoldoende ruimte voor iedereen om tegelijk neer te liggen en te slapen, ondraaglijke hitte, plassen in een plastic fles, walgelijk sanitair, etc. Relevant hierbij is dat het Hof herhaalde dat artikel 3 EVRM niet inhoudt dat lidstaten aan iedereen een woning of financiële steun moeten verschaffen. (EHRM, *M.S.S. t. België en Griekenland*, nr. 30696/09, 21 januari 2011).

³⁸ Enkel een uitlevering naar een land waar de doodstraf wacht of een levenslange gevangenisstraf zonder enige mogelijkheid om ooit om een vervroegde vrijlating te verzoeken wordt in strijd geacht met artikel 3 EVRM (EHRM, *Trabelsi t. België*, nr. 140/10, 4 september 2014).

³⁹ Het is in de eerste plaats aan de betrokken persoon zelf om elementen aan te brengen die wijzen op een reëel risico op een behandeling strijdig met artikel 3 EVRM. Er kan van de Staat niet verwacht worden zelf elementen te distilleren waar de verzoeker zich bewust niet op beroept (EHRM, *F.G. t. Zweden*, nr. 43611/11, 23 maart 2016; EHRM, *Khasanov & Rakhmanov t. Rusland*, nr. 28492/15, 29 april 2022).

⁴⁰ *Ibid.*

⁴¹ EHRM, *M.A. t. België*, nr. 19656/18, 27 oktober 2020, over een Soedanese man die zonder degelijk onderzoek naar zijn nood aan internationale bescherming na een identificatiemissie werd uitgewezen naar Soedan.

⁴² EHRM, *M.D. & M.A. t. België*, nr. 58689/12, 19 januari 2016, over twee Tsjetsjeense personen die tijdens hun vierde asielverzoek (oude) convocatiebrieven van de autoriteiten voorlegden die de Belgische autoriteiten weigerden te onderzoeken.

⁴³ EHRM, *M.S. t. België*, nr. 50012/08, 31 januari 2012, over een Irakese man die ook volgens de Belgische autoriteiten aannemelijk maakte een reëel risico te lopen op vervolging door het Irakese regime van Saddam Hussein. Hij werd uitgewezen zonder diplomatieke garanties dat hij niet aangehouden zou worden bij terugkeer.

een bepaalde groep mensen sommige mensenrechten te beperken. Dit gaat regelrecht in tegen de essentie van de mensenrechten: deze gelden voor alle mensen.⁴⁴

Als men aanvaardt dat een bepaalde groep mensen minder recht heeft op bescherming tegen foltering en onmenselijke en vernederende behandeling, op bescherming van hun privé- en gezinsleven, of op bescherming van gelijk welk andere mensenrecht, wordt afstand genomen van het universeel karakter van mensenrechten en wordt de deur opengezet naar een gediversifieerd mensenrechtenbeleid, waarbij verschillende groepen mensen recht zouden hebben op een verschillend niveau van bescherming. Mensenrechtencommissaris Michael O’Flaherty benadrukte op de informele bijeenkomst van 10 december 2025 dat elk discours dat suggereert dat er een hiërarchie bestaat tussen rechthebbenden uiterst problematisch is.⁴⁵

In de meest restrictieve lezing van de Gezamenlijke Verklaring wil men bepaalde mensenrechten beperken voor ‘vreemdelingen die veroordeeld zijn voor ernstige misdrijven’, maar het gaat ook ruimer over ‘buitenlandse criminelen’, ‘illegale migranten’, en zelfs simpelweg ‘migranten’.⁴⁶ Het voorstel kadert in een zorgwekkende tendens om migranten als ‘anders’ te beschouwen, wat dan de afbraak van hun rechten zou moeten legitimeren.⁴⁷

Voorstellen dat (bepaalde) migranten minder bescherming genieten van mensenrechten is op zich bijzonder problematisch. Het creëert bovendien een gevaarlijk precedent, waarbij de drempel vervolgens lager is om de groep mensen wiens mensenrechten beperkt wordt, verder uit te breiden. Mensenrechtencommissaris Michael O’Flaherty waarschuwt:

“Het is tijd om ons te realiseren hoe gevaarlijk dit moment is. Vandaag ligt de focus op migranten, morgen zal het een andere kwetsbare minderheidsgroep zijn, en uiteindelijk kan het over ieder van ons gaan.”⁴⁸

We roepen de federale regering op om geen stappen te ondernemen die de mensenrechten van bepaalde groepen mensen beperken. Dit wel doen zou een gevaarlijk precedent creëren dat de essentie van de universele mensenrechten ondermijnt.

⁴⁴ Artikels 1 en 2 [Universele Verklaring van de Rechten van de Mens](#); artikel 1 EVRM.

⁴⁵ [Informal Conference of Ministers of Justice. Statement by Michael O’Flaherty, Council of Europe Commissioner for Human Rights](#), CommHR (2025)68, 10 december 2025.

⁴⁶ [Joint Statement to the Conference of Ministers of Justice of the Council of Europe](#), 10 december 2025.

⁴⁷ Mensenrechtencommissaris Michael O’Flaherty: “*the othering of migrants has entered the mainstream*”, zie: [Attacks on Human Rights of migrants put all our rights at risk](#), 16 juni 2025; Human Rights Watch waarschuwt in haar jaarrapport 2026 dat de wijzigingen in het EU-migratiebeleid een ernstig risico inhouden voor de mensenrechten van migranten en asielzoekers: zie Human Rights Watch, [World Report 2026 – events of 2025](#), februari 2026, p.160.

⁴⁸ Mensenrechtencommissaris Michael O’Flaherty, [Attacks on Human Rights of migrants put all our rights at risk](#), 16 juni 2026 [vrije vertaling].

4.2. De uitholling van verschillende grondrechten

Om de uitwijzing van veroordeelde vreemdelingen makkelijker te maken, stelt de Gezamenlijke Verklaring voor om hun recht op bescherming voor hun privé- en gezinsleven (artikel 8 EVRM) minder zwaar te laten doorwegen en het verbod op foltering en onmenselijke en vernederende behandeling (artikel 3 EVRM) tot de meest ernstige situaties te beperken. Hoewel enkel deze twee grondrechten vermeld worden, dreigt dit voorstel ook andere grondrechten onder druk te zetten, zoals het recht op vrijheid en veiligheid (artikel 5 EVRM), het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel (artikel 13 EVRM) en uitiem ook de verplichting om mensenrechten te eerbiedigen (artikel 1 EVRM).

De Gezamenlijke Verklaring maakt de weg vrij voor het uithollen van verschillende grondrechten. Dit dreigt het Verdragssysteem, dat na de tweede Wereldoorlog gecreëerd werd om mensenrechten op een stevige manier te beschermen, volledig onderuit te halen. **Myria en het FIRM roepen de federale regering op om hun engagement voor het EVRM en het EHRM waar te maken en geen stappen te zetten die dit belangrijke mensenrechtenmechanisme dreigen uit te hollen.**

4.3. Een aanval op de rechtsstaat

In een rechtsstaat is het van essentieel belang dat de mensenrechten van alle mensen gerespecteerd worden en dat de controle daarvan uitiem bij de rechterlijke macht ligt. De scheiding der machten – één van de fundamenteën van de rechtsstaat – houdt in dat geen enkele macht zich boven een andere mag plaatsen. De wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht moeten elkaar in evenwicht houden.

Rechtspraak bekritisieren kan in een rechtsstaat. Het EHRM benadrukt zelf dat ook kritiek op rechters toelaatbaar kan zijn, en zelfs in ruimere mate dan kritiek op gewone burgers.⁴⁹ De grenzen van het toelaatbare worden echter bepaald door wie de kritiek uit en op welke wijze dat gebeurt. Het Comité van Ministers benadrukt dat leden van de uitvoerende macht moeten nalaten om kritiek te uiten die de onafhankelijkheid of het vertrouwen van het publiek in de rechterlijke macht zou ondermijnen.⁵⁰ Rechters moeten worden beschermd tegen dergelijke aanvallen, zeker gezien zij gebonden zijn aan een discretieplicht, die hen verhindert daarop te reageren.⁵¹

De brief van de negen regeringsleiders, waaronder de Belgische premier, bekritiseerde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, net omdat het dat doet wat het geacht wordt

⁴⁹ Zie: EHRM (GK), *Morice t. Frankrijk*, nr. 29369/10, 23 april 2015, §131.

⁵⁰ Committee of Ministers, [CM/Rec\(2010\)12 – Recommendation of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities \(Adopted by the Committee of Ministers on 17 November 2010 at the 1098th meeting of the Ministers' Deputies\)](#), 17 november 2010, §18: “If commenting on judges’ decisions, the executive and legislative powers should avoid criticism that would undermine the independence of or public confidence in the judiciary.”

⁵¹ EHRM (GK), *Morice t. Frankrijk*, nr. 29369/10, 23 april 2015, §128.

te doen: de toepassing van het EVRM controleren en daarbij rekening houden met de individuele situatie van de betrokkene enerzijds en met de belangen en de beoordelingsvrijheid van Staten anderzijds. De stelling dat de rechtspraak van het EHRM het voor Staten veel moeilijker maakt om veroordeelde vreemdelingen uit te wijzen, wordt nauwelijks onderbouwd en houdt geen stand bij een grondige analyse van die rechtspraak.⁵² Met dergelijke kritiek, die berust op onjuiste of vage beweringen, dreigen politici het vertrouwen in en de onafhankelijkheid van het EHRM te ondermijnen.⁵³ Deze politieke druk op het Hof⁵⁴ staat op gespannen voet met de scheiding der machten.⁵⁵ Het kadert in een bredere trend van toenemende druk op de rechterlijke macht en de rechtsstaat in verschillende Europese landen, waaronder België.⁵⁶

Wijzigingen aan een Verdrag dienen te gebeuren in overeenstemming met het Verdragsrecht en andere internationale verplichtingen. Het is niet aan politici om in een politieke verklaring te bepalen hoe rechters mensenrechtenverdragen moeten interpreteren, zeker niet als die de universaliteit van mensenrechten op de helling zet. Een aanval op de mensenrechten is ook een aanval op de rechtsstaat, want het een kan niet zonder het ander.⁵⁷

Myria en het FIRM verwelkomen het fundamenteel belang dat de federale regering hecht aan de rechtsstaat.⁵⁸ In een recent rapport over de rechtsstaat vroeg het FIRM de regering om die belofte ook om te zetten in concrete en structurele verbeteringen: rechtsstatelijke principes zijn broos als ze niet actief verdedigd worden. Het voorbeeld van Polen toont aan hoe snel en ingrijpend rechtsstatelijke afbouw kan plaatsvinden en hoe bijzonder moeilijk herstel nadien is.⁵⁹

5. Conclusie

België ondertekende een verklaring die de mensenrechten van bepaalde mensen wil terugschroeven. Maar mensenrechten zijn één en ondeelbaar. Alle mensenrechten zijn er voor alle mensen. Sommige mensenrechten zijn absoluut, zoals het verbod op foltering en onmenselijke behandeling. Andere mensenrechten vereisen een zorgvuldige afweging. Het is in de eerste plaats aan Staten, en pas daarna aan het Europees Hof voor

---

⁵² Zie punt 3 ; Zie ook het expertenrapport van de Universiteit Gent van 18 februari 2026, '[Hoe streng is het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in migratiezaken?](#)'.

⁵³ European Network of Councils for the Judiciary, [Declaration of Riga. Confronting Threats to the Rule of Law](#), juni 2025, §6.

⁵⁴ Council of Europe, [Alain Berset on the joint letter challenging the European Court of Human Rights](#), 24 mei 2025.

⁵⁵ European Network of Councils for the Judiciary, [Declaration of Riga. Confronting Threats to the Rule of Law](#), juni 2025, §6.

⁵⁶ European Network of Councils for the Judiciary, [Declaration of Riga. Confronting Threats to the Rule of Law](#), juni 2025; FIRM, [De rechtsstaat en mensenrechten in België](#), oktober 2025.

⁵⁷ Zie: FIRM, [De rechtsstaat en mensenrechten in België](#), oktober 2025, p.9.

⁵⁸ [Federaal Regeerakkoord 2025-2029](#), p.190-191. Zie ook p.148, 187, 194.

⁵⁹ FIRM, [De rechtsstaat en mensenrechten in België](#), oktober 2025, p.41.

de Rechten van de Mens, om de naleving van de mensenrechten te controleren. In de weinige migratiezaken waarover het Hof zich uitspreekt, geeft het een grote vrijheid aan Staten om zelf die beoordeling te maken. Die controle door het EHRM is nodig om de ondergrenzen van het EVRM te bewaken.

Niet de rechtsspraak van het Europees Hof is het probleem. Wel is de voorgestelde zogenaamde oplossing bijzonder problematisch. Ze haalt de essentie van de mensenrechten onderuit, door ze niet langer als universeel te beschouwen. Aanvaardt men vandaag dat veroordeelde migranten minder recht op respect van hun mensenrechten hebben, dan zet men de deur open om morgen de mensenrechten van andere kwetsbare groepen te beperken en op termijn die van alle mensen.

België schreef 75 jaar geleden mee de geschiedenis als één van de landen die de fundamentele legden voor een Verdrag dat de rechten van alle mensen beschermt. De maatschappij is sindsdien inderdaad enorm veranderd, en doorheen de afgelopen zeven decennia hebben zich telkens nieuwe uitdagingen aangediend. Het Hof toont zich echter wendbaar in een veranderende maatschappij en geeft Staten een ruime vrijheid om hun nationale wetgeving en de toepassing ervan zelf aan mensenrechten te toetsen. Hopelijk gaat België 75 jaar later niet de geschiedenis in als één van de landen die de fundamentele van het EVRM en het EHRM onderuithalen.

Myria en het FIRM herhalen hun eerdere oproep aan de federale regering om haar toewijding aan de rechtsstaat duidelijk te herbevestigen en zonder enige dubbelzinnigheid de internationale mechanismen te beschermen die de fundamentele rechten voor iedereen waarborgen, waaronder het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de rechtsspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

We vragen de federale regering met aandrang om geen stappen te ondernemen die de mensenrechten van bepaalde groepen mensen beperken. Dit wel doen zou een gevaarlijk precedent creëren dat de essentie van mensenrechten ondermijnt en het Verdragssysteem onderuithaalt.